

Näin minusta tuli kajakilla melova maiseman metsästäjä

Teksti graafikko Kyösti Romppanen (1938 - 2018)

Purjehtiminen oli koko perheen harrastus

Hankin ensimmäisen kajakin vuonna 1955 mutta se paloi poroksi Lauttasaassa sijaitsevan kanoottivajan mukana, jossa sitä säilytin. Sen myötä melontaharrastukseni paloi poroksi vuosikymmeniksi. Harrastin sinä aikana purjehdusta. Purjeveneen koko kasvoi vaihtojen myötä ajan hengen mukaisesti. Aloin jo silloin ajatella mahdollisuutta lähteä täpötäysistä satamista kajakilla väljemmille vesille, joissa ei olisi muita kulkijoita. Halusin kulkea omia "polkujani" muista riippumattomalla tavalla. Halusin omaa rauhaa! Laitoin kuitenkin purjehdukselle pisteen ja hankimme kesäpaikan Tammisaaresta. Vaimokin halusi maankamaralle yhteisten 40 vuoden purjehdusten jälkeen. En ikimaailmassa olisi uskonut joskus lopettavani purjehdusta. Pikemminkin ajattelin "kuolevani purjehdussaappaat jalassa". Toisin kävi. Nyt yli kymmenen purjehtimattoman vuoden jälkeen olen tullut ajatelleeksi lapsenlapsiani, joille pitäisi tarjota sama mahdollisuus kuin aikoinaan omilleni. Purjehdusharrastus yhdisti perheen ja pojastani kehittyi jopa huomattava kilpapurjehtija.

Purjevene vaihtui kajakkiin

Ostin itselleni kajakin 60-vuotissynttärilahjaksi marraskuussa 1998. Ja seuraavana keväänä aloitin melonnan uudelleen vuosikymmenien tauon jälkeen. Omasta mökkirannasta oli hyvä aloittaa vesien valloitus tällä uudella kulkupelilläni. Tunsin kyllä heti alkuunsa, että "tämä on mun juttuni". Nyt voin sen jo todistaa vuosien mittaisen melontakehityksen jälkeen. Minusta voi nyt varmaan käyttää nimitystä "kokenut meloja"! Olen myös huomannut sen, ettei minusta ole niin sanotuksi joukossa melovaksi retkimelojaksi. Yksinmelonta sopii minulle huomattavasti paremmin, koska kiinnostukseni ympäröivään luontoon ja maisemaan, jota kuvaan, katkaisee melonnan aina välillä. Kuuntelen myös oman elimistöni signaaleita ja melon sen antamien viitteiden perusteella. Etenen siis hyvin helpolla tavalla. Melomisen katkaisee puolen tunnin välein pieni piippaus, joka muistuttaa minua nesteen nauttimisesta säännöllisin väliajoin. Joskus se on päässyt lipsumaan ja kesäkuumalla sen seurauksena on hyvin sairas olotila.

Kajakin hankintavaiheessa luin Meloja-lehdestä artikkelin, jossa joku oli melonut Elaine-merkkisellä kajakilla Virolahdelta Kemiin ja melojan kokemukset olivat olleet hyvin myönteisiä. Itselläni ei ollut minkäänlaisia käsityksiä kajakeista, joten lehdessä olleen jutun perusteella päätin ostaa samanlaisen.

Kävin myös melontakurssin, josta sain alustavat käsitykset siitä, mitä melonta loppujen lopuksi on. Nyt voisin sanoa, että melomaan oppii vain melomalla.

Luulisin, että niin sanotut kesämelojat, jotka koko kesänä melovat vain satakunta kilometriä, eivät ehkä koskaan pääse sisäistämään melontaa sillä asteella, mitä se parhaimmillaan on.

Kun kajakki, mela ja meloja muodostavat yhden ehjän kokonaisuuden, siitä muodostuu vasta todellinen melontanautinto. Siihen ei ole myöskään mitään oikotietä. Olen vaihtanut kalustoa jo useaan otteeseen ja olen myös aina valmis kokeilemaan uutta, jos siihen on tarjoutunut tilaisuus. En myöskään halua "tuomita" näitä vähemmän melovia. Esimerkkinä vain siitä, kuinka harrastus voi viedä mukanaan, jopa hieman keski-ikäni ylittäneen henkilön. Samalla se on todiste siitä, ettei koskaan ole myöhäistä aloittaa jotain uutta! Tulee mieleen nämä K-70 -laulajat. Itse taidan olla M-70 merellä liikuskeleva soolomelontanautiskelija, joka innostuu näkemistään maisemista ja niiden mukanaan tuomasta, koko sielun täyttämästä, pakahduttavasta hyvän olon tunteesta.

Melomisen välineet ja tekniikka

Elaine oli 61 senttiä leveä ja 570 cm pitkä. Hyvä kajakki tukevuutensa ansiosta myös vasta-alkajalle. Alussa ihmettelin, miten pysyn pystyssä vaikkapa moottoriveneiden synnyttämissä aalloissa. Alussa arastelin isoja aaltoja, mutta nyt melomisesta on kehittynyt kävelyyn verrattava liikuntamuoto, johon ei tarvitse kiinnittää huomiota. Voin nauttia ympäröivästä luonnosta täysin siemauksin. Jos nyt joku ihmettelee sitä pystyssä pysymistä, niin sitä voisi kai verrata polkupyörällä ajoon. Ei siinäkään mietitä pystyssä pysymistä. Kajakissa lantio tekee tasapainoittavaa työtään ja mela on ylimääräinen tukipiste, jolla voi tarvittaessa ottaa myös tukea vedestä.

Nykyisellä tietämyksellä suosittelisin itseni kokoiselle (170 cm) aloittelevalle harrastajalle n. 520 cm pituisia ja n. 62 cm levyistä kajakkia. Vastaavasti huomattavasti isokokoisempi ja painavampi meloja tarvitsee isomman kajakin. Myös se, että kajakki on valmistettu polyeteenistä, lisää käytön helppoutta. Ei tarvitse olla yhtä tarkka rantautumisissa ja pienissä kolhuissa kuin lasikuituversioissa, joiden pintaa pitää suojella rikkoutumiselta ja naarmuilta.

Mela on oleellinen osa melontaa. Itselläni ne ovat nykyisin keveitä, osittain hiilikuidusta valmistettuja. Kokeilemalla erilaisia meloja, vaikkapa lainaamalla toisten kokeneempien melojien meloja, voi löytää itselleen mieleisen työkalun. Minulle on tärkeää niiden keveys. Sitä kautta itse melominen muodostuu myös nauttavaksi liikunnaksi. Myös melojen lavoissa on suuria eroja ja olen myös huomannut melojien parissa hyvinkin voimakasta kannanottoa jonkun melan puolesta ja vastaan. Minusta tärkeintä on löytää omalle "käsialalle" sopiva työkalu ja sen voi aina vaihtaa, jos löytyy vielä parempi ratkaisu. Näin minulle on käynyt jo muutaman kerran.

Pienenä vinkkinä aloittelijoille voisinkin kertoa jossain alkuvaiheessa kuljettaneeni pitkänomaisia hiekkapusseja keula- ja takasäiliössä. Painot 7 ja 10 kg. Antoivat hyvää tukevuutta ja varmuutta samalla pienentäen sivusta tulevien tuulien vaikutusta rungon tuulipintaan. Eikä niistä ole haittaa kokeneemmallekaan melojalle, jos olosuhteet ovat huonot eikä kajakissa ole muuta painolastia.

Kolme kajakkia

Minulla on nykyisin kolme kajakkia. Olen siirtynyt niin sanottuihin kuntokajakkeihin, jotka ovat keveämpiä, lyhyempiä ja kapeampia kuin aiemmat. Ne soveltuvat paremmin tähän päivämelonta- harrastukseeni. Kulkevat keveän äänettömästi ja melontateknisesti ovat paremmin melottavia. Myös nosto auton katolle maisemaa vaihtaessa ei ole ongelmana. Pituus 518 cm, leveys 54 cm. Painavat vain 17 kg. Ne ovat odottamassa melomis- ja kuvausreissuja Tammisaaren saaristossa ja Lauttasaaressa.

Kajakissani ei ole siis vaihtokeuloja, kuten eräs meloja oli ajatellut, vaan minulla on erivärisiä kajakkeja. Jokaisen uuden kajakin hankkiminen on yhtä jännittävä kokemus kuin ensitreffit. Tässäkin asiassa suhde saattaa jossain vaiheessa väljähtyä, mutta vaihto sujuu ilman suurempia ongelmia, kunhan vain löytää sen uuden ja paremman.

Vaihdoin vastikään talvimelontakajakkini. Sen tärkeimmät mitat ovat pituus 520 cm ja leveys 59 cm. Vanhan vikana oli liian pieni istuinaukko, johon jouduin sulloutumaan pelastuspukuni kanssa eikä olo enää tuntunut turvalliselta. Uudessa kajakissa on selvästi isompi istuinaukko, mikä helpottaa kajakkiin menoa ja siitä poistumista.

Talvimelonta kokonaisuudessaan olisi yhden kirjoituksen arvoinen asia. Tässä yhteydessä voisin vain todeta, ettei se sovellu lainkaan vasta melontaharrastustaan aloittavalle, ja että se vaatii ehdottomasti asianmukaiset varusteet. Vaimoni ihmetteli aikoinaan pelastuspuvun kalleutta, joka vielä tehtiin mittojeni mukaan. Kysyin häneltä, paljonko hän luulee ruumisarkun maksavan.

Värillä on väliä - kuvissa

Uuden kajakkini maalautin pitkäaikaisen mietinnän tuloksena automaalaamossa kiiltävän tummansiniseksi. Myös keulan kansinarut joutuivat pohdinnan alaiseksi. Valitsin kirkkaan turkoosin väriset, jotka sopivat kannen kanssa erinomaisesti yhteen. Kansi tuo kuvattaviin kohteisiin uutta syvyyttä pilvien ja valon heijastaessa sen pintaan.

Tänään kävin Jätkäsatamassa kuvaamassa sinisen laivan ja kajakkini kohtaamista. Lisävärinä laivassa, kuten kajakissanikin, oli punainen väri. Myös päivän erilaiset valot saavat sinisen sävyihin mielenkiintoisia sävy muutoksia. Tummansininen sopii myös hyvin maisemaan, kuten myös toinen kuntokajakeistani, jonka kansi on tummanvihreä. Toisessa kuntokajakissa kansi on valkoinen ja olen saanut sen sopimaan parhaiten maisemaan sinisellä merellä valkoisten pilvien kanssa. Tosin parhaillaan mieleni askartele, josko maalauttaisın tämän valkoisen johonkin toiseen väriin.

Suunnittelu on pitkäjännitteistä mietintää. Tällä hetkellä hopeanvärinen kansi on saanut ajatuksissani tilaa. Vesi välkehtii ja kajakin keula sen mukana. Olisi siis varsinainen hopeanuoli!

Minusta on tainnut tulla melontafriikki sen kaikilla osa-alueilla?

Olen myös kuvannut punakantisen polyesterimuovisen kajakin keulamaisemia. Punainen on hyvin aktiivinen väri, eikä se sovellu aina niin hyvin maisemaan. Se tavallaan syö kuvan tehoa, joskin on sillekin löytynyt hyvät ja mielenkiintoiset näkymänsä etenkin talvisin, kun maisemista puuttuvat värit. Yksi kuvistani tulee mieleen: punainen keula kohtaa Jätkäsataman värikkäät kontit. Niistä muodostui ehjä ja hyvä värikokonaisuus!

Ikä ei ole esteenä

Viimeisen seitsemän vuoden aikana olen melonut yli 8 000 kilometriä. Se merkitsee yli 4 000 000 melanvetoa. Olen melontavetotihyden katsonut kellosta useaan kertaan. Etenen siinä suhteessa kuin tarkkaan käyvä kone. Kovassa tuulessa ja isossa aallokossa tämä tieto ei tietysti päde, mutta kyllä se silloinkin on suuntaa-antavasti saman tyyppistä. Itse asiassa minua ei hirmuisen paljon kiinnosta hyvin kovissa tuulissa melominen, joissa niska kyrmyssä etenee vastatuuleen etanan vauhtia. Se ei ole ”mun juttuni”. Se on myös kuvauksen kannalta hankalaa. Liikun yhdellä kuvausmatkalla noin 10-25 km. Melontavauhdiksi on muodostunut noin seitsemän kilometriä tunnissa.

Harrastukseni siivellä olen hankkinut hyvän psyykkisen ja fyysisen peruskunnon. Esikuvanani haluaisin pitää melontavajalla käyvää 90-vuotiasta melojaa, joka käy paikassa treenaamassa ja aikoo tulevana kesänä meloa, kunhan olkapäävamma hieman hellittää. Hänellä on suu aina iloisessa virneessä. Hänet valittiin taannoin vuoden Lauttasaarelaiseksi eikä syyttä!

Kuluvan vuoden marraskuussa täytän 70 vuotta ja tuolla matematiikalla saan harrastaa melontaa vielä 20 vuotta nykyisen kymmenen lisäksi! Pitäisi myös muistaa virnistellä, se kun pidentää ikää!

Kuvaaminen yhä tärkeämpää

Valokuvannut olen "aina". Ensimmäisen kamerani hankin vuonna 1952. Kamera oli Kodakin laatikkokamera, joka palveli minua useita vuosia. Jatkoin kuvaamista erilaisilla kameroilla ja lopulta olin päätenyt ammattimaiseen järjestelmäkameraan lukuisine optiikoineen (objektiivineen????).

En kuitenkaan koskaan kuvannut kaupallisesti, vaan se oli ja on edelleenkin rakas harrastus, onhan minulla visuaalinen koulutus, jota hyödynnän kuvauksissani.

Melonnan myötä kamerakehitystä piti kuitenkin kääntää takaisinpäin ja kuin sattumalta sain lahjaksi pienen kajakkini soveltuvan hyvälaatuisen, perinteisen kameran. Keulamaisemien taltiointi alkoi vuonna 1999 ja silloiset kuvat ovat vielä tällä pienellä kameralla otettuja ja teetetty paperisiksi valokuviksi. Niissä oli jo nykyinen kuvien idea, mutta ei lainkaan niin viimeisen päälle mietittyinä kuin nykyiset kuvat ovat.

Digikameroiden myötä kuvat alkoivat saada nykyisen visuaalisen ilmeensä. Keula kurkistaa maisemaan aivan keskeltä kuvaa. Kuntokajakeissa kapean keulan ansiosta saan kuviini myös

mukaan liikkeen keulan muodostamien aaltojen muodossa. Kuvat ovat melojan silmin nähtynä edessä oleva maisema. Siis olen matkalla tulevaan maisemaan. Melontaharrastuksen lisäksi kuvaamisesta on tullut yhä tärkeämpi elementti.

Myös kuvauskalusto on ollut jatkuvan muutoksen alla. Olen hankkinut uusia kameroita, kun teknisesti kuvieni laatuun on tullut kasvavia laatuvaatimuksia. Lapsenlapset ovat saaneet edelliset kamerani.

Nykyään voin puhua olevani kajakilla melova maiseman metsästäjä. Katson aamulla tuuliolosuhteet, meren pinnan, pilvisyyden ja auringon. Arvioin näiden seikkojen perusteella tuleeko päivästä hyvä "saalispäivä". Kuten metsästäjätkin, tulen usein kuvausmatkaltani ilman hyvää saalista ja taas toisinaan luonto hemmottelee antamalla minulle runsain mitoin hienoja elämyksiä, joita taltioin kamerallani. Kaunis maisema ei aina kestä kuin muutaman hetken. Tuuli kääntyy, tulee hetken tyven. Aurinko tulee pilven takaa ja valaisee juuri sen kohdan, jonka tahdon ikuistaa.

Olen myös matkustanut kajakin ja kameran kanssa Suomea ristiin rastiin. Kuvat kattavat Turun saaristosta Tammisaareen ja Kuhmosta Posiolle. Esimerkiksi syyskuussa 2007 ajoin ensin Kuhmon Lammasjärvelle. Sen jälkeen Posion Kiurusenniemelle, josta käsin tein kuvausmatkoja ympäröiviin vesiin. Häkellyttävän kauniita maisemia. Sää ei ollut silloin suosineet ja matka jäi aiottua lyhyemmäksi. Tarkoitukseni onkin alkavana kesänä tehdä uusi kuvausmatka niihin Posion vesiin ja maisemiin, jotka niillä kulmilla jäivät melomatta ja niitä on paljon!

Nykyisin meri on ollut lähes koko vuoden auki: melontataukoja tulee vuodessa vain 1-2 kuukautta. Kuluneena vuotena ei lainkaan, joskin tammikuussa tuli vähemmän melottua jatkuvien kovien tuulien takia. Helmikuussa oli jo useampi melontaan sopiva säätila. Joskus olen esimerkiksi aloittanut aikaisin keväällä Hangon vesiltä, kun muualla on ollut vielä jääpeite. Oli vavahduttava tunne meloa tyynellä aurinkoisella merellä, kun siellä uiskenteli hohtavan valkoisia jäälauttoja ja niiden keskellä vesilintuja, jotka pitivät omaa moniäänistä kevätkonserttiaan. Vavahduttava elämys, jonka voi vieläkin palauttaa ajatuksiin ja nauttia muistosta.

Olen taltioinut kamerallani kaikkiaan tällaisia hyvän olon maisemia satoja. Voisin kuvailla tunnetta pakahduttavaksi onnen tunteeksi, jota ei pysty sanoin välittämään.

Siihen tarvitaan "Kajakin keulan näkymiä" -valokuvasuurenokset. Olen ollut myös siinä suhteessa onnekas, että pääsin viimeksi näyttämän kuviani Vene-08 -messuille kutsuttuna näyttelyasettajana. Palaute ihmisiltä, jotka pysähtyivät kuviani katsomaan, oli hyvin myönteistä. Sain myös positiivista palautetta ammattikuvaajilta, mikä tietysti ilahdutti minua suuresti. Olen siis onnistunut tässä "yhden asian" kuvissani välittämään katsojille tunnetilani, jota ei pysty sanallisesti kuvailemaan.

Luontokappaleet eivät säikähdä äänettömästi liikkuvaa melojaa

Kajakin hyvänä puolena on sen äänettömyys. En pelästyä vesilintuja, vaan pääsen hyvinkin lähelle. Kerran rannalla tepasteli muuttomatalla oleva kurki, joka ei ollut moksiskaan, vaikka katselin sitä lähietäisyydeltä. Olen myös keväällä päässyt katselemaan haukia. Kaislat eivät ole vielä kasvaneet ja hauet lymyävät niiden sänkien lomassa.

Olen päässyt näkemään useiden merikotkien yhteislentoa ja kosiorituaaleja. Kotkat lentävät pareittain ja tarttuvat kynsillään toistensa kynsiin ja putoavat yhdessä kieppuen aikansa, kunnes taas uudelleen ottavat korkeutta. Olen seurannut kalasääksiä pyytämässä kalaa ja nähnyt emon ruokkivan pesässä olevaa poikasta. Alussa olin innostunut näkemistäni harmaahaikaroista, mutta nyt niitä on niin runsaasti Tammisaaren saaristossa, että kirjaan havainnon mökkipäiväkirjaan vasta sitten, kun yli kahdeksan haikaraa on yhdessä puussa. Nyt on saaristoon tullut myös uusi populaatio: merimetsot. Tammisaaren saaristossakin niitä näkee useita ryhmiä jokaisella melontareissulla. Hauskan näköisiä, kun siivet levällään kuivattelevat kastuneita sulkiaan kalastus- sukellusten jälkeen. Eilen viimeksi ohitin kallioluodon, jota merimetsot pitävät tukikohtanaan. Pistävän kirpeä, osittain kalalle ominainen

haju valkaistujen kallioiden myötä ovat oivana tunnusmerkkinä lintujen sijaintipaikasta. En kuitenkaan anna tukeani ajatukselle, jonka seurauksena lintujen pesiä tulisi hävittää. Jopa yksi "saaristoasukkaiden" puolue oli saanut asian hallitusohjelmaan! Paljon muuta pitäisi hävittää ennen lintujen pesiä!

Olen myös tavannut uintimatalla olevia valkohäntäkauriita. Kerran jopa kaksi metsäkaurista hyppäsi kallioilta lähelle kajakkini taakse. Joku oli saanut ne pakenemaan, liekö saarella asuva tupsukorva ilves? Kajakin kääntäminen vei sen verran aikaa, että kuvaaminen jäi haaveeksi.

Ihmeteltäväkseni jäi vain pinnalla kelluva karvavana. Kerran taas näin oudon mustan möykyn lahdessa, jossa ei pitänyt olla kiveä. Meloin lähemmäksi katsomaan. Möykky oli mies, joka harrasti monipuolista kuntoliikuntaa uimalla kuivapuvussa reppu selässä. Menossa oli lenkin uintiosuus. Kättelimme ja esittäydymme ja sitten jatkoimme omiin suuntiimme.

Usein kesken luontohavaintojeni ohi pyyhältää peltiformuloita, jotka kiitävät valtaisalla vauhdilla näkemättä lainkaan, mitä ympärillä tapahtuu. Hyvä sinänsä, sillä sellaiset vauhdit kyllä vaativat kaiken keskittymisen itse ohjaamiseen ja navigointiin. Itsekseni vain voin ajatella, että olisivatko edes osanneet nauttia ainutlaatuisesta maisemasta ja luontotapahtumasta kuten minä.

Pyyhältävät tukka putkella läpi ainutlaatuisen maiseman.

On tyyntä, vedenpintaan heijastuvat poutapilvet muodostavat kokonaisuuden, jossa veden päällä olo tuntuu kuin meloisi pilvien päällä. "Olla pilvessä" saa tässä tapauksessa uuden merkityksen. (Tekstikappale väärässä paikassa keskellä kaahareita.)

Kehotan vesillä liikkuja havainnoimaan ympäristöään, joskus pysähtymään kiireimmän ajaksi ja kiinnittämään huomionsa pieniinkin asioihin, vaikkapa vain vesilinnun sulkaan, joka hiljaa lipuu pitkin sileää vedenpintaa olemattoman tuulenvireen kuljettamana. Tämäkin havainto saattaa nostaa elämäsi laatua!

Kyösti Romppanen

Kyöstin muistoa kunnioittaen liitän tähän hänen viimeisen kajakinsa kuvan.

Avalon Aniara - Kyösti Romppasen suunn. erikoismaalauksella

